

Woe de f*ck

Ben jij ook zo boos...

Ik kom dit jaar veel woede tegen. Bij mensen die in organisaties werken. Bij mensen die doelgroep zijn van organisaties. Bij mensen die ingehuurd worden door organisaties om met hun doelgroepen te werken, omdat ze het zelf niet meer weten. Of om dat er geen mensen meer te vinden zijn. En dat ligt dan natuurlijk aan de mensen. Of aan het salaris. Maar nooit aan de organisatie zelf. Nee. Wij zijn juist echt al heel lang goed bezig met de Bedoeling, glimlacht de Bestuurder-die-alles-onder-controle-heeft. Ja, daarom is het ook zo'n crisis bij jullie, denk ik dan. Maar nee, laat ik dat maar niet hardop zeggen. Want de opdracht moet nog wel binnen en de minachting draagt niet bij. Compassie moet ik voelen. Dat weet ik ook wel. Het zijn ook mensen. En ze doen hun best. Nee, ik laat me niet opwinden door al die gepolijste managementtaal. Verwondering. Discours. Denk Denkadviseren! Adem in. Adem uit. En glimlach naar de overkant. Niks lukt. Ik wil gewoon iemand over de tafel trekken met al dat 'we zijn zo goed bezig' en ik ben zeer benieuwd wat jij daar als adviseur nog aan toe kan voegen. Woede. Een goed onderwerp voor een artikel voor de Orde van Organisatie Adviseurs die me vroegen 'iets te schrijven over emoties in je werk'.

Al langer woedend

Zelf was en ben ik al veel langer en veel vaker woedend. En is en was woede ook een drijfveer om de dingen te doen die ik doe. Ik worstel vaak met mijn woede als adviseur. Hoe ik om ga met woede. Met die van mezelf. En die van mensen in organisaties. Maar de laatste tijd probeer ik juist meer te laten leiden (in de zin van 'guiding') door die woede. Wat heeft de woede te vertellen? Mijn eigen woede en die en andere mensen. Ik merk dat ik bozer word als ik gevraagd word om mijn woede (of is het liefde?) in te houden. En steeds vaker moet ik ook van mezelf mijn woede inhouden. Dan vind ik mijzelf overdreven en ook veel te luid en duidelijk aanwezig met alles wat ik vind en voel. Doe es rustig, denk ik dan. Maar, nee. Woede (liefde) over wint alles.

Zelf was en ben ik al veel langer en veel vaker woedend.

Ik raak er ook opdrachten door kwijt. Mensen zitten niet graag met een woedende adviseur aan tafel. Luid pratend uit ik al mijn frustraties over wat ik in de organisatie tegen kom. De dingen die elders niet hardop gezegd worden kan ik niet meer binnen houden. Woedend spui ik al mijn gal over die laffe klote professionals en hun gedragscodes en procedures. Maar als de klant vraagt naar de oplossing, zeg ik: 'Geen idee.' Of dit een waardevol 600 euro per dagdeel advies gesprek is betwijfel ik ook. Al denk ik soms dat het onbetaalbaar is, dat je de woede kunt laten zien en voelen, omdat die terecht is..

Confronterende feedback

Tijdens een congres over jeugdcriminaliteit waar ik de keynote mocht zijn, kreeg ik een hele slechte evaluatie. Niet zo zeer over mijn verhaal, want dat was 'best wel inspirerend en ontregelend en goed'. Nee, de feedback ging meer over mijn uitstraling daarna. Dat mensen zich daardoor niet fijn voelen en dat je daardoor de verbinding kwijtraakt en niet meer verder wil. Zelf vond ik dat

wel een goeie interventie. Als je wil begrijpen hoe je doelgroep zich vaak voelt. Nou, zo dus. Het was daar mijn machteloosheid die zich vertaalde in woede. De hopeloosheid die ik voelde toen ik tussen al die programmamanagers zat, met verhalen over plan en beleid en implementatie en draagvlak en monitoring van het proces. Terugdenkend aan de echte werkelijkheid waar ik de dag ervoor in zat. Met de echte mensen waar het over ging en die daar op dat congres natuurlijk niet waren. De ouders met hun kind in jeugddetentie. De impact van een levensdelict op zoveel levens. Wat eraan voor af gaat. Hoeveel gaat over systemen die niet passen en professionals die niet willen en deuren die niet open kunnen. En hoe je dan beweegt van het kastje naar een muur. En welke woorden zij gebruikten toen ze hun verhaal deden. Woorden van angst en verdriet en frustratie en woede, heel veel woede. En liefde, heel veel liefde ook. Het maakte dat ik vol van woede daar zat na mijn keynote en ook niet echt inspirerend meer was om mee aan tafel te zitten. Ik snap dat ook. Nu snap ik ook waarom mensen drillrap willen verbieden en waarom het daarom zo belangrijk is om het te laten bestaan. Alsof 'wij' dat überhaupt voor het zeggen hebben. Dat is ook weer iets om woedend over te worden. Je kunt iets verbieden, maar daarmee verdwijnt de woede niet. Zoals een jonge filosoof in onze kunst docu zei: 'Het gaat misschien niet over het verhaal dat door de kunst verteld wordt. Maar over het verhaal wat daaraan voorafgaat en maakt dat de kunst vertelt wat het vertelt.'

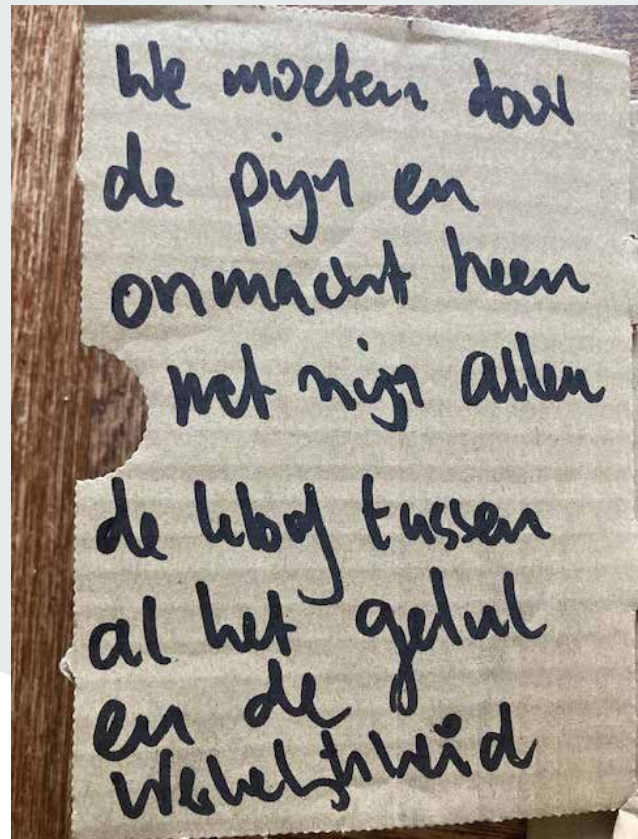
Het belang van verhalen delen

Ja, het is ook belangrijk om die verhalen te delen. Aan een tafel met professionals. Die overigens niks persoonlijks (mogen) delen, want dat is niet professioneel: 'Maar Sandra, heb jij misschien nog wat jongeren voor me? Liefst (ex-)crimineel? We hebben nog wel een gaatje in ons heel belangrijke expert- en mensenprogramma. En er is een vergoeding, hoor. Geen boekenbon, nee, we doen 50 euro. Want de andere heel belangrijke mensen doen het allemaal voor niks.'

Al schrijvende voel ik de woede weer opkomen. 'Ja, natuurlijk doen die experts het voor niks,' wil ik roepen. 'Die hebben allemaal goed betaalde banen en keurig afbetaalde hypotheeken. En dan moeten wij nog dankbaar zijn ook met die 50 euro van jullie!' Maar nee, ik hou me in en praat beleefd terug en probeer er nog wat bij te onderhandelen. Terwijl ik ook zeg: 'We doen het ook voor niks natuurlijk,' want we willen ook aan die tafel zitten met het echte verhaal. Ongevraagd opgedrongen advies geef ik ook steeds vaker. Veroorzaakt door woede (liefde). Maar daar zit natuurlijk helemaal niemand op te wachten. En als puntje bij paaltje komt is er dan toch geen plek meer in het programma ineens. En ben ik weer woedend op iedereen en op mezelf vooral ook dat ik het weer verpest heb. De woede raast in mijzelf rond. Wel kom ik hierdoor steeds dichterbij de doelgroepen die zich in de organisaties bevinden waar ik veel adviseer. Onderwijs. Justitie. Jeugdzorg. Jonge vluchtelingen. Interessant voor het onderzoek en de ervaringskunde. En zo adem ik me maar door de paniek van de weg stromende bancaire buffer heen. Het komt vast wel weer goed. Wat ik ook denk te zien is dat de woede en de boosheid en de paniek juist toenemen door de interventies die de organisatie kiest om 'de rust weer in de tent te brengen'. Het weer willen controleren van de crisis. Wat ook moet natuurlijk. Het moet niet gevaarlijk worden voor de mensen. Een gevecht tussen jongeren moet gestopt worden. Maar naast je zorgen maken dat het is gebeurd, moeten we misschien ook blij zijn met wat zichtbaar is gemaakt wat zich onder de oppervlakte afspeelt. Wat in het binnenste was en nu naar buiten is gekomen. Misschien moeten we ruimte maken voor nog meer woedemogelijkheid. En de woede ook omarmen, omdat we weten dat er liefde is blijikbaar, en gevoel en vriendschap. En ook machteloosheid en frustratie en verdriet. En dat die emoties terecht zijn. Wie voelt ze niet in deze tijden. Als we ons als adviseur door organisaties bewegen is het toch bijna onmogelijk om de woede te negeren? Noem wat thema's uit de laatste beleidsstukken die je las of schreef, zet er 'woede' achter en je bent er. Inclusiewoede. Diversiteitwoede. Asielzoekerswoede. Toeslagenwoede. Wachtlijstwoede. Kansengelijkheidwoede. Gezondheidszorgwoede. Klimaatwoede. Onderwijswoede.

Woe de f*ck

Daar waar de woede (liefde) is, is werk te doen. Daar zit de organisatievraag. Of fout. Of het aangrijpingspunt van de verandering. Als er woede is, is er nog overlevingsmechanisme. Daar waar geen woede meer te vinden kan ook de onverschilligheid de toon gezet hebben. Of de moedeloosheid. Of liefdeloosheid... Het steeds meer aanwezig zijn van dat laatste, die voel ik wel. Misschien is mijn zoeken (hunkeren) naar liefde (in organisaties) ook wel de oorzaak van mijn woede en verdriet van het aanwezige gemis. Ineens komt er een nieuw woord in me op. Woedeloosheid. Woedeloze organisaties. We doen er alles aan om de woede weg te houden. Of we zijn al zo lang woedend, dat we het hebben opgegeven en ingeruild voor cynisme en onverschilligheid. Misschien moeten we naar de fase dat we juist wel de paniek moeten gaan

Ongevraagd opgedrongen advies geef ik ook steeds vaker. Veroorzaakt door woede (liefde).

voelen. De onrust niet wegnemen. De woede voeden. Het gemis voelen en het verlangen naar de liefde. Bestaat er een artikel over hoe je woede inzet als interventie voor organisatieverandering? Wat doen we met woede? Met onze eigen woede en die van anderen als we die tegenkomen in ons werk? Mag die er zijn? Heten we die welkom? Zijn we erop voorbereid? Is er al een leergang? Wie gaat die geven dan? In ons lectoraat Change-management schrijven ik en mijn collega's over (corporate) activisme en maak ik deel uit van twee onderzoeken die iets van doen hebben met moeite: (1) De Plek der Moeite; over innovatie van het economie onderwijs (2) Moeilijke Verhalen; over het omgaan met narratieven van doelgroepen als middel voor systeem (organisatie) verandering. 'Moeite' en 'moeilijk' zou je misschien ook kunnen vervangen door 'woede':

De Plek der *Woede*
Woedende Verhalen

Woede en professional zijn roept in mij direct gedachtes op over afstand kunnen houden tot je werk, omgaan met weerstanden, agressie regulatie training. Het wordt ons aangeleerd om weg te blijven van woede. Loop er van weg. Adem jezelf erdoorheen. Van daaruit associeert mijn brein naar de herinnering en de verhalen die ik tijdens mijn advies werk bij de politie ooit meekreeg. Wanneer je te maken krijgt met woede krijg je ook te maken met angst. En als je te maken krijgt

met angst komt er automatisch moed om te hoek kijken. Om moedig te zijn is angst nodig. Angst baart moed. En de zin die ik nooit vergat: bij het de escaleren van een complexe situatie moet je soms het omgekeerde doen dan de angst je in geeft. Ooit luisterde ik naar een verhaal waarin woede beschreven werd als liefde met verdriet erom heen. En legden we een nieuw perspectief op het verhaal door het woord woede te vervangen door liefde. Niet 'mijn woede is groot', maar 'mijn liefde is groot'. Wat als we elke woord woede in dit artikel vervangen door liefde. Of door moed. Wat lees je dan. Ik doe dat straks nog even. Gedaan. Nu snap je misschien al die (haakjes) overal. Misschien is om woedend te kunnen zijn wel liefde nodig. En om het aan te gaan ook weer moed. En liefde en moed en missen zijn juist ook de dingen die het leven de moeite waard maken. En die intens tot de Orde van het adviesvak zouden moeten behoren. Stel je voor dat je zonder woede ook geen moed meer hebt en liefde. Dat je zonder woede de moed verliest en de liefde. Hoe groter mijn liefde voor de mensen in de organisatie. Hoe groter mijn woede naar de menonwaardigheid.'

Wat doen wij met woede?

En dat brengt me tot het vraagstuk. Wat is de betekenis van 'woede' in onze Orde van Organisatie Adviseurs? En kun je ook te vol van woede (liefde) zijn om tot de Orde te kunnen behoren? Is er iemand die hier meer over weet? Dat we een WOEDEND Event kunnen organiseren met zijn allen? Of een boek schrijven over ...of.... Wat denk jij?

Ik vind het een mooie overdenking om nu mee af te sluiten. Zelf vind ik het wel even weer genoeg. Het is tijd voor een rondje wandelen met de teckels denk ik.

Sandra van Kolfschoten is eigenaar van OnderwijsKunst (www.onderwijskunst.nl), waarbij onderwijs, kunde en kunst gecombineerd worden om te kunnen interneren op alle niveaus en dwars door alle geledingen heen. Ook is ze extern kennispartner van het lectoraat Changemanagement van de Haagse Hogeschool, bestuursvoorzitter van Criminal Mind (www.criminalminded.nl) en ambassadeur van de Stichting Herstel en Terugkeer (www.herstelterugkeer.nl).